

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Marija Tukša

**FINANCIRANJE POSLOVANJA VLASTITIM KAPITALOM
OWNER'S EQUITY CAPITAL AS A SOURCE OF FINANCING**

Završni rad

Gospić, 2018.

VELEUČILIŠTE „NIKOLA TESLA“ U GOSPIĆU

Upravni odjel

Stručni upravni studij

FINANCIRANJE POSLOVANJA VLASTITIM KAPITALOM
OWNER'S EQUITY CAPITAL AS A SOURCE OF FINANCING

Završni rad

MENTOR

mr. sc. Denis Buterin

STUDENT

Marija Tukša

MBS: 2411038357

Gospić, rujan, 2018.

Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću

Upravni odjel

Gospić, 3. travnja 2018.

Z A D A T A K

za završni rad

Pristupniku Mariji Tukša MBS: 2411038357

Studentu stručnog studija Upravni studij izdaje se tema završnog rada pod nazivom

Financiranje poslovanja vlastitim kapitalom

Sadržaj zadatka :

Istražiti relevantne značajke trgovačkih društava, s posebnim osvrtom na podjelu prema klasifikaciji djelatnosti. Istražiti bitne karakteristike dugoročnog i kratkoročnog financiranja s posebnim osvrtom na unutarnje izvore u trgovačkim društvima. Temeljem provedenog istraživanja predložiti prihvatljive kriterije za odabir načina financiranja poduzeća. Rezultate istraživanja sustavno prikazati u zaključku.

Završni rad izraditi sukladno odredbama Pravilnika o završnom radu Veleučilišta „Nikola Tesla“ u Gospiću.

Mentor: Denis Buterin zadano: 3. travnja 2018.,

Pročelnik odjela: Tomislav Lepić, r.pod. predati do: 30.08.2018.
(ime i prezime) (nadnevak) potpis

Student: Marija Tukša, primio zadatak: 3. travnja 2018., Marija Tukša

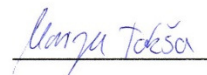
Dostavlja se:

- mentoru
- pristupniku

IZJAVA

Izjavljujem da sam završni rad pod naslovom „Financiranje poslovanja vlastitim kapitalom“ izradila samostalno pod nadzorom i uz stručnu pomoć mentora mr.sc. Denisa Buterina, višeg predavača.

Marija Tukša

(potpis studenta)

Sažetak

Financiranje poslovanja svakako je ključan segment zasnivanja poslovanja. Održivost uspješnog poslovanja također ovisi, kako o upravljanju tako i o rasporedu novčanih sredstava u sve segmente poslovanja. Poduzetnik nakon osnivanja i prihvaćanja rizika koji snosi osnivanjem poduzeća, mora analizirati tržište, predvidjeti budućnost poslovanja i prema tome utvrditi iznos potrebnih financijskih sredstava. Poduzetnik procjenjuje koji od izvora financiranja bi za njegovo poslovanje bili optimalno rješenje. Najjeftiniji način financiranja poduzetniku predstavljaju unutarnji izvori, kao što su emisija dionica, rezerve, neto dobit, vlasnička ulaganja, no ako nije moguć takav način financiranja poduzetnik poseže za drugim rješenjima kao što su vanjski izvori. Ako unutarnji izvori financiranja nisu dostupni poduzeće se oslanja na vanjske izvori financiranja kao što su dugoročni i kratkoročni krediti ili leasing koji su nerijetko jedino rješenje. Cilj ovog rada je prikazati izvore financiranja sa naglaskom na interne izvore financiranja poslovanja.

Ključne riječi: financiranje, izvori financiranja, kapital,

Summary

Business financing is the main segment of business establishing. Sustainability of a successful business also depends about managing and distribution of financial resources in every segment of business. After setting up and accepting the risks, entrepreneur has to do market analyze, predict the future of business and then determine the amount of required financial resources. An entrepreneur estimates which of the financial sources would be the optimal solution for his business. The cheapest way of financing are internal sources such as stocks, reserves, net profit, equity investments, but if that is not possible, the entrepreneur comes up with other solutions such as external sources. If internal sources of funding are unavailable, the company relies on external financing sources such as long-term and short-term loans or leasing, which are often the only solution. The aim of this final work is to show sources of funding, especially internal sources of business finance.

Key words: financing, financing sources, capital,

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POJMOVNO ODREĐIVANJE TRGOVAČKIH DRUŠTAVA	2
2.1. Kriterij veličine trgovačkih društava	9
2.2. Podjela trgovačkih društava po nacionalnoj klasifikacijskoj djelatnost	11
3. DUGOROČNO I KRATKOROČNO FINANCIRANJE	14
3.1. Dugoročno financiranje	14
3.2. Kratkoročno financiranje	17
3.3. Leasing	21
3.3.1. Financijski leasing	22
3.3.2. Operativni leasing	23
3.3.3. Prednosti i nedostaci leasinga	25
4. UNUTARNJI IZVORI FINANCIRANJA	27
4.1. Vlasnička ulaganja	27
4.2. Rezerve	27
4.3. Zadržani neto dobitak	29
4.4. Dionice	29
5. ZAKLJUČAK	33
6. LITERATURA	34

1. UVOD

Financiranje poslovanja je najvažniji, ali i najsloženiji dio zasnivanja poslovanja. U današnje vrijeme uz, na prvi pogled, širok spektar izvora financiranja, uz dostupnost informacija, nailazi se na različite zapreke koje uvelike usporavaju financiranje i ulaganje, te se postavlja pitanje isplativosti korištenja pojedinih izvora financiranja. Svakako, određenu prednost u odnosu na konkurenciju ostvaruju ona poduzeća koja brže, lakše i efikasnije dolaze do izvora financiranja. Kako bi poduzeće uspješnije realiziralo neki poslovni plan ili poslovnu viziju bitno je prethodno utvrditi iznos potrebnih sredstava, isplanirati i utvrditi isplativost poduhvata, istražiti tržište i onda procijeniti koji od eventualnih izvora financiranja bi bio optimalan. U današnje vrijeme, od velike je važnosti neprestan razvoj poduzeća i ulaganje u inovacije kako poduzeće ne bi zaostalo za konkurencijom. Svako eksterno ulaganje, ali i interno sa sobom nosi određen rizik, ali također i mogućnost napretka.

Osnovni cilj ovog rada je utvrditi pojam osnivanja i financiranja poslovanja počevši od raznih oblika poduzeća koje poduzetnici mogu osnovati, oblike i razlike dugoročnih i kratkoročnih financiranja, te financiranja koja mogu biti eksternog i internog karaktera.

Rad sadrži pet cjelina u kojima će biti detaljnije objašnjeno osnivanje poduzeća, pojam nacionalne klasifikacije društava, vanjski izvori financiranja kao što su krediti i leasing, te unutarnji izvori financiranja poslovanja, počevši od vlasničkih ulaganja, rezervi, zadržanog dobitka pa sve do dionica.

2. POJMOVNO ODREĐIVANJE TRGOVAČKIH DRUŠTAVA

Trgovačko društvo je pravna osoba, a njezino osnivanje i ustroj uređeni su Zakonom o trgovačkim društvima. Osnivač trgovačkog društva može biti svaka pravna ili fizička, strana ili domaća osoba. Pravnu osobnost stječe upisom u sudski registar, a brisanjem iz sudskog registra je gubi. (<https://www.zakon.hr>) Postupak upisa uređen je Zakonom o sudskom registru, te Pravilnikom o načinu upisa u sudski registar. U svojstvu pravne osobe trgovačko društvo može stjecati prava i preuzimati obveze, posjedovati pokretnu i ne pokretnu imovinu, sklapati ugovorne odnose, može tužiti i biti tužena, ima vlastito ime - tvrtku, bankovni račun, može dugovati drugima, zapošljavati i biti vjerovnik. Ono odgovara za svoje obveze čitavom svojom imovinom dok članovi društva odgovaraju samo u slučaju likvidacije, kada imovina društva nije dovoljna da bi se podmirile obveze, također sukladno Zakonu o trgovačkim društvima. Trgovac pojedinac je fizička osoba koja gospodarsku djelatnost obavlja sukladno pravilniku o obrtu, te je upisana u sudskom registru kao trgovac pojedinac. Ako godišnji prihod fizičke osobe prelazi iznos od 2 milijuna kuna ona može tražiti da se upiše u sudski registar, a ako godišnji prihod prelazi iznos od 15 milijuna kuna fizička osoba koja posluje sukladno propisima o obrtu dužna je zatražiti upis u sudski registar. U tom slučaju prijavu mora podnijeti u roku od 60 dana nakon podnošenja godišnjih financijskih izvješća Financijskoj agenciji.

Trgovačko društvo je trgovac, a osniva se za obavljanje gospodarske ili bilo koje druge djelatnosti sukladno Zakonu. Razlikujemo društva osoba i društva kapitala.

Društvo osoba

- Javno trgovačko društvo
- Komanditno društvo
- Gospodarsko interesno udruženje

Društvo kapitala

- Društvo s ograničenom odgovornošću
- Dioničko društvo

Javno trgovačko društvo

Javno trgovačko društvo jest društvo u koje se udružuju dvije ili više, pravnih ili fizičkih, domaćih ili stranih osoba radi obavljanja određene djelatnosti pod određenom tvrtkom, sukladno Zakonu. Svaki član društva odgovara vjerovnicima neograničeno i solidarno čitavom svojom imovinom. Javno trgovačko društvo je oblik općeg partnerstva gdje je naglasak na radu članova. Pravni odnos članova uređen je društvenim ugovorom, a ako nije drugačije definirano svi članovi u društvo unose jednake uloge (novac, stvari, prava, rad, usluge ili dobra) (<https://www.zakon.hr>)

Karakteristično je za osnivanje malih i srednjih poduzeća. Javno komanditno društvo osniva se na način da se sklopi društveni ugovor u obliku javnobilježničke isprave, nakon čega se podnosi prijava za upis društva u sudski registar, koja mora biti ovjerena kod javnog bilježnika.

Prijava za upis u trgovački registar mora sadržavati:

- naziv tvrtke, sjedište, predmet poslovanja društva,
- podatke o članovima,
- podatke o osobama ovlaštenim za zastupanje i okvir njihovih ovlasti,
- oblik ustrojstva,
- datum sklapanja društvenog ugovora,
- vrijeme trajanja poslovnog subjekta ako se osniva na određeno vrijeme,
- razlozi za prestanak društva

Privitci prijave su :

- primjerak osnivačkog ugovora,
- popis članova,
- ovjerena izjava javnog bilježnika i potvrda pravne osobe odgovorne za platni promet da članovi, a ni društva u kojem imaju udjele nemaju nepodmirenih obveza,
- potvrde da članovi društva ili društvo nemaju nepodmirene obveze prema Poreznoj upravi, Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje i Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje,

- ovjerena izjava sa podacima o otvorenim računima osnivača, podatke o pravnim osobama kod kojih se ti računi vode, popis društava u kojima osnivači imaju više od 50% udjela ili dionica
- podatke o računima gore navedenih drugih društava i pravnim osobama kod kojih se ti računi vode
- potvrde Porezne uprave, Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje o nepostojanju duga za ta društva (J. Gleđa, M. Lang Perica, I. Marijanović, V.Pauš, B. Stanković, V. Štefica, L. Švaljek , Vodić za mala i srednja trgovačka društva, Zagreb 2003 (str. 39-37))

Komanditno društvo

Komanditno društvo je trgovačko društvo koje udruživanjem čine dvije ili više, pravnih ili fizičkih osoba, a cilj im je trajno obavljanje određene djelatnosti. Komplementar je jedan ili više osnivača koji za obveze društva solidarno i neograničeno odgovaraju cijelom svojom imovinom, a komanditor je najmanje jedna osoba koja za obveze odgovara samo do iznosa uloženog imovinskog uloga. Komplementar vodi i zastupa društvo. Za osnivanje društva nije propisan temeljni kapital. Pravnu osobnost stječe također upisom u sudski registar sukladno Zakonu o trgovačkim društvima. Društvo se osniva društvenim ugovorom u kojem je potrebno navesti koje osobe imaju ulogu komanditora, a koje komplementara. Društveni ugovor ne mora biti u obliku javnobilježničke isprave.

Prijava za upis društva sadrži podatke o:

- tvrtki, sjedištu i predmetu poslovanja
- podatke o članovima društva
- podatke o komanditorima
- podatke o visini ugovorenih i uplaćenih uloga
- podatke o osobama koje su ovlaštene za zastupanje društva i obujam ovlasti
- ustrojstveni oblik
- datum potvrde društvenog ugovora
- vrijeme trajanja društva ako se osniva samo na određeno vrijeme
- razlog prestanka društva

Gospodarsko interesno udruženje

Gospodarsko interesno udruženje je udruženje dviju ili više pravnih ili fizičkih osoba s namjerom promicanja i olakšavanja obavljanja gospodarskih djelatnosti koje su predmet njihova poslovanja, bez stjecanja dobiti. Takvo udruženje osniva se bez temeljnog kapitala, a prava članova ne mogu se izraziti vrijednosnim papirima. Članovi udruženja odgovaraju za obveze udruženja neograničeno i potpuno cijelom svojom imovinom. Djelatnost gospodarsko interesnog udruženja mora biti povezana djelatnostima članova kao pomoćna djelatnost njihovim gospodarskim djelatnostima. Udruženje se osniva sklapanjem osnivačkog ugovora u obliku javnobilježničke isprave. Da bi steklo pravnu osobnost društvo se upisuje u sudski registar, a prijavu za upis podnose svi članovi uprave udruženja. Članovi imenuju upravu koja vodi i zastupa društvo. Ugovor o osnivanju sadrži :

- tvrtku, sjedište i predmet poslovanja udruženja
- naznaku članova udruženja
- vrijeme trajanja udruženja ako se osniva na određeno razdoblje

(<https://www.zakon.hr>, 23.07.2018)

Društvo s ograničenom odgovornošću

Najčešći oblik društva je društvo s ograničenom odgovornošću. Mogu ga osnovati jedna ili više pravnih ili fizičkih osoba koje u društvo unose unaprijed utvrđeni temeljni kapital, koji ne mora biti u jednakim ulozima, ali ukupni udio uloga mora odgovarati ukupnom iznosu temeljnog kapitala. Društvo se osniva na temelju ugovora kojeg potpisuju osnivači u obliku javno bilježničkog akta ili privatne isprave koju potvrdi javni bilježnik. Ako društvo osniva jedna osoba, tada se potpisuje izjava osnivača. Pravnu osobnost stječe upisom u sudski registar. Članovi društva ne odgovaraju za obveze društva, društvo za obveze odgovara cijelom svojom imovinom. Članovi društva u pravilu ne odgovaraju vlastitom imovinom, osim u slučaju zloupotrebe te okolnosti. (J. Barbić; Društva kapitala, Organizator, Zagreb 2013)

Ugovor o osnivanju mora sadržavati:

- podatke o osnivačima
- tvrtki, sjedištu i predmetu poslovanja
- iznos temeljnog kapitala
- iznos uloga svakog osnivača ako je izražen uložen u novcu, a ako je u obliku stvari ili prava mora biti izražena vrijednost uloga i detaljan opis stvari
- naznaku osniva li se na određeno ili na neodređeno vrijeme
- prava i obveze društva prema članovima, prava i obveze članova prema društvu

Obvezni organi društva s ograničenom odgovornošću su:

- Uprava društva
- Skupština društva

Uprava društva:

Uprava se sastoji od jednog ili više direktora. Posao uprave je da u skladu sa Zakonom o trgovačkim društvima, društvenim ugovorom, odlukama i uputama članova vodi društvo. Način rada je propisan Zakonom i društvenim ugovorom ili aktima koje u tu svrhu donosi uprava. Uprava također zastupa društvo, vodi poslovne knjige i knjige poslovnih udjela, izrađuje financijska izvješća, te druge poslove sukladno zakonu i osnivačkom ugovoru.

Skupština društva:

Skupština društva donosi odluke sukladno zakonu, prema društvenom ugovoru, a osobito o :

- financijskim izvješćima društva,
- upotrebi ostvarene dobiti i pokrivanju gubitka
- zahtjevu za uplatama temeljnih uloga
- imenovanju i opozivu članova uprave
- izboru i opozivu članova nadzornog odbora ako ga društvo ima,
- podjeli i povlačenju poslovnih udjela
- davanju prokure za sva poduzeća
- mjerama za ispitivanje i nadzor nad vođenjem poslova

- izmjeni društvenog ugovora
- postavljaju zahtjev za naknadu štete koje društvo može imati protiv članova uprave i nadzornog odbora i zamjenika članova uprave te o imenovanju zastupnika u sudskom postupku ako društvo ne mogu zastupati članovi uprave ni nadzornog odbora, te ostale odluke sukladno zakonu i društvenom ugovoru.
(<https://www.zakon.hr>, 24.07.2018.)

Nadzorni odbor

U pravilu o osnivanju Nadzornog odbora odlučuju članovi društva što i navode u društvenom ugovoru, iznimno u čl. 434. st. 2. Zakona o trgovačkim društvima (Narodne novine, broj 152/2011) propisani su slučajevi kada je društvo obvezno osnovati Nadzorni odbor. Nadzorni odbor mora imati minimalno 3 člana, ako ima više članova taj broj mora biti neparan.

- ako je prosječan broj zaposlenih u godini veći od 200
- ako je to za društvo koje obavlja određenu djelatnost propisano posebnim zakonom,
- ako je temeljni kapital društva veći od 600.000,00 kuna i ono ima više od 50 članova,
- ako društvo jedinstveno vodi dionička društva, ili d.o.o. koja moraju imati nadzorni odbor, ili s više od 50% sudjeluje u njima s neposrednim udjelom u temeljnom kapitalu, a u oba slučaja je broj zaposlenih u nekome od društava, ili u svim društvima zajedno u prosjeku veći od 200, pri čemu su uprave društava bez odgađanja dužne upravi društva priopćiti tražene podatke na njen zahtjev,
- ako je društvo komplementar u komanditnom društvu, a prosječan broj zaposlenih u društvu i u komanditnom društvu je zajedno veći od 200.

(<https://www.zakon.hr>, 24.07.2018)

Dioničko društvo

Dioničko društvo je trgovačko društvo kapitala u kojemu članovi ulozima sudjeluju u temeljnom kapitalu podijeljenom na dionice. Dioničko društvo može osnovati i samo jedna osoba (dioničar), a pravnu osobnost stječe upisom u sudski registar. Društvo odgovara za svoje obveze potpuno i neograničeno cijelom svojom imovinom. Dioničari u pravili ne odgovaraju za obveze društva. Temeljni akt dioničkog društva je statut kojim se uređuje unutarnje ustrojstvo društva. Sastavlja se kod javnog bilježnika, a punomoćnici moraju imati punomoć

ovjerenu od strane javnog bilježnika. (J. Gleđa, M. Lang Perica, I. Marijanović, V.Pauš, B. Stanković, V. Štefica, L. Švaljek , Vodić za mala i srednja trgovačka društva, Zagreb 2003(str. 33-34))

Statut sadrži odredbe o:

- tvrtki i sjedištu društva
 - predmetu poslovanja
 - iznosu temeljnog kapitala
 - podjeli temeljnog kapitala
 - o izdavanju dionica koje glase na ime
 - o tijelima društva, upravnom odboru, nadzornom odboru, upravi i broju članova tih tijela
 - postupku i obliku objave priopćenja društva
 - vremenu trajanja i prestanku društva
- (<https://www.zakon.hr> ,24.07.2018)

Tijela dioničkog društva

- uprava
- nadzorni odbor
- glavna skupština

Uprava

Broj članova uprave uređen je statutom. Upravu čini jedna ili više fizičkih osoba. Ako članova ima više, jedan od njih mora biti imenovan predsjednikom uprave, a barem jedan član mora biti u radnom odnosu. Članove uprave imenuje nadzorni odbor, najdulje na 5 godina.

Prava i obveze uprave su: vođenje društva, zastupanje, pripremu odluka glavne skupštine, pripremu ugovora, provođenje odluka glavne skupštine, izvješćivanje nadzornog odbora o pitanjima koja se odnose na upravljanje društvom.

(J. Gleđa, M. Lang Perica, I. Marijanović, V. Pauš, B. Stanković, V. Štefica, L. Švaljek, Vodić za mala i srednja trgovačka društva, Zagreb 2003, (str. 37))

Nadzorni odbor

Sastoji se od minimalno 3 člana, broj članova mora biti neparan i uređen statutom. Članove bira glavna skupština na razdoblje od 4 godine uz mogućnost ponovnog biranja. Prava i obveze nadzornog odbora: nadzor nad vođenjem društva, pravo uvida u poslovne knjige i svu drugu dokumentaciju u društvu, podnosi izvještaj glavnoj skupštini o nadzoru.

Glavna skupština

Iza ovog tijela stoje svi dioničari i putem njega ostvaruju svoja prava u poslovanju društva. Odluke se donose običnom većinom, a nadležnost je uređena statutom.

2.1. Kriterij veličine trgovačkih društava

Prema Zakonu o računovodstvu razlikujemo mikro, malo, srednje i veliko poduzetništvo. Prema podacima utvrđenim na zadnji dan poslovne godine koja prethodi godini za koju se sastavljaju financijski izvještaji. Kriterij veličine poduzeća ovisi o broju zaposlenih, vrijednosti kapitala uloženog u poslovanje, ukupnom godišnjem prihodu, ukupnoj aktivi i drugim čimbenicima. Da bi poduzeće bilo učinkovito, mora imati optimalnu veličinu, tj. da posluje u onom stupnju iskorištenja kapaciteta u kojem ostvaruje maksimalan dobitak, a prema tome procjenjuje se da li je poduzeće iznad ili ispod optimalne veličine. U republici Hrvatskoj mala i srednja poduzeća čine više od 99% od ukupnog broja poduzeća.

Slika 1 Gospodarstvo Republike Hrvatske / Europske unije

Kriteriji	Mikro u RH / EU	Mali u RH / EU	Srednji u RH / EU
Broj zaposlenih	<10	<50	>50 i <250
Ukupni godišnji promet	<2.000.000,00 EUR	<10.000.000,00 EUR	>10.000.000 i <50.000.000,00 EUR
Vrijednost dugotrajne imovine (mil)	<2.000.000,00 EUR	<10.000.000,00 EUR	>10.000.000 i <43.000.000,00 EUR

Izvor: Zakon o poticanju razvoja malog gospodarstva pročišćeni tekst zakona NN 29/02, 63/07, 53/12, 56/13

Mikro poduzeće je ono poduzeće koje ne prelazi granične pokazatelje u dva od tri uvjeta :

- prosječan broj radnika tijekom poslovne godine – 10 radnika
- ukupna aktiva 2.600.000,00 kuna
- prihod 5.200.000,00 kuna

Malo poduzeće je ono poduzeće koje nije mikro poduzeće i ne prelazi granične pokazatelje u dva od slijedeća tri uvjeta:

- prosječan broj radnika tokom poslovne godine – 50 radnika
- aktiva 30.000.000,00 kuna
- prihodi 60.000.000,00 kuna

Srednje poduzeće je ono poduzeće koje nije ni mikro ni malo poduzeće i ne prelazi granične pokazatelje u dva od tri navedena uvjeta:

- prosječan broj radnika – 250 radnika
- aktiva 150.000.000,00 kuna
- prihodi 300.000.000,00 kuna

Veliko poduzeće je poduzeće koje prelazi granične pokazatelje najmanje dva od tri uvjeta

- prosječan broj radnika – 250 radnika
- aktiva 150.000.000,00 kuna
- prihodi 300.000.000,00 kuna

Također, neovisno o ispunjavanju gore navedenih uvjeta, u velike poduzetnike spadaju i banke, štedne banke, stambene štedionice, institucije za elektronički novac, društva za osiguranje, leasing društva, pravne osobe koje obavljaju djelatnost faktoringa, društva za upravljanje investicijskim fondovima i zasebna imovina bez pravne osobnosti kojom oni upravljaju, društva za upravljanje investicijskim fondovima i drugi, sukladno Zakonu o računovodstvu.

2.2. Podjela trgovačkih društava po nacionalnoj klasifikacijskoj djelatnosti

Kod registracije novih trgovačkih društava ili obrta, poduzetnik odlučuje kojim će se djelatnostima baviti njegova tvrtka. Nacionalna klasifikacija djelatnosti je popis djelatnosti koje poduzetnik može izabrati prilikom registracije, a to su podaci koji imaju veliko značenje za usmjeravanje društvenog i gospodarskog razvitka i podaci o stanju i kretanjima u pojedinim područjima društvenog i gospodarskog života u Republici Hrvatskoj, a propisuje ju Vlada Republike Hrvatske. Nacionalna klasifikacija djelatnosti uređena je Pravilnikom o razvrstavanju poslovnih subjekata prema nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti i Zakonom o nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti. (<https://narodne-novine.nn.hr>, 20.08.2018.) Sukladno Zakonu, Državni zavod za statistiku po djelatnostima razvrstava pravne osobe, fizičke osobe, tijela državne vlasti, tijela državne uprave i jedinice lokalne samouprave i uprave. Nacionalna klasifikacija koristi se kao statistički normativ kod prikupljanja, upisivanja, obrade, davanja na korištenje i objave podataka, te se njome određuju područja, pod-područja, odjeljci, skupine, razredi i pod razredi gospodarskih i inih djelatnosti. (<http://infos.hok.hr>, 20.08.2018.) Kada se subjekt razvrsta prema Nacionalnoj klasifikaciji dobiva određeni matični broj kao stalna oznaka subjekta. U slučaju da subjekt obavlja više djelatnosti, razvrstava se prema djelatnosti koju pretežno obavlja. Ako poslovni subjekt smatra da je nepropisno razvrstan, on

o tome obavještava Državni zavod za statistiku u roku od 15 dana od obavijesti o razvrstavanju, te mora zatražiti ponovno razvrstavanje. Rješenje po prethodnom zahtjevu donosi ravnatelj Državnog zavoda za statistiku, a protiv rješenja nije dopuštena žalba, već se može pokrenuti upravni spor. Registar subjekata razvrstanih po djelatnostima također vodi Državni zavod za statistiku, dok ravnatelj navedenog zavoda propisuje sadržaj oblik i način vođenja.

Prijava za razvrstavanje poslovnih subjekata

Prijave za razvrstavanje subjekt podnosi Državnom zavodu za statistiku u roku od 15 dana od dana primitka rješenja o upisa u registar kod nadležnog tijela, odnosno od dana donošenja odluke o osnivanju nadležnog tijela poslovnog subjekta, odnosno akta o unutarnjem ustrojstvu poslovnog subjekta, odnosno stupanja na snagu i primjene propisa.

(<https://narodne-novine.nn.hr>, 20.08.20018.)

Poslovni subjekt Državnom zavodu za statistiku podnosi prijavu za razvrstavanje putem obrasca RPS-1 (Registar poslovnih subjekata). Poslovni subjekt mora dostaviti i RPS 2 u slučaju kada:

- posjeduje i podružnicu ili pogon i dr. koji su također upisani u registar nadležnog tijela
- kada posjeduje dijelove koji nisu evidentirani u registru, a koji na različitim lokacijama, odnosno različitom sjedištu obavljaju iste ili različite djelatnosti, ili u slučaju da na istoj adresi obavljaju različite djelatnosti
- kada posjeduje urede, ispostave, postaje i dr. u slučaju kada to propis nalaže

Dokumenti za prijavu:

- ✓ RPS 1 i /ili RPS 2
- ✓ Dokaz o uplati naknade upisa (u korist Državnog proračuna)
- ✓ Na uvid kod prvog upisa kopiju rješenja o osnivanju
- ✓ Na uvid kopiju potvrde o OIB-u
- ✓ Na uvid: kod promjene šifre djelatnosti poslovnog subjekta i dijela poslovnog subjekta, zamolbu za promjenu šifre djelatnosti i presliku povijesnog izvotka iz sudskog registra u kojem se navodi djelatnost u koju se želi preregistrirati

- ✓ Na uvid: kod promjene podataka o poslovnom subjektu ili dijelu poslovnog subjekta u Registru (adresa, naziv i ostali podaci iz obrasca RPS-1 i RPS-2, brisanje) kopiju Povijesnog izvotka iz Sudskog registra, ako je poslovni subjekt registriran pri Trgovačkom sudu, kopiju rješenja registarskog tijela ako se radi o poslovnom subjektu koji je registriran kod drugoga nadležnog tijela.
- ✓ Na uvid: kod prijave dijela poslovnog subjekta odluku o osnivanju dijela poslovnog subjekta presliku rješenja ovlaštenog tijela o ispunjavanju zakonom propisanih uvjeta ili presliku rješenja o upisu dijela poslovnog subjekta u posebni registar.

Način podnošenja prijave:

- U elektroničkom obliku
- Poštom
- Telefaksom
- Osobno putem servisa HITRO.HR

Obavijest o razvrstavanju dostavlja se e-poštom u skeniranom obliku. Preporučenom poštom u sjedište poslovnog subjekta, telefaksom na broj poslovnog subjekta ili osobno.

3. DUGOROČNO I KRATKOROČNO FINANCIRANJE

3.1. Dugoročno financiranje

Dugoročno financiranje (engl. long term financing) obuhvaća financiranje razvoja poslovanja i ulaganje u dugotrajnu materijalnu imovinu tijekom razdoblja na više od 5 godina, te je strogo namjensko. Određene vrste kredita odobravaju se i na rok korištenja do 50 godina. Kada govorimo o dugoročnom financiranju to podrazumijeva zaduživanje kod banaka ili nekih drugih financijskih institucija kao što su hipotekarne banke ili stambene štedionice. U odnosu na kratkoročno financiranje troškovi kod korištenja dugoročnog financiranja su veći, a postupak za donošenje odluke za odobravanje sredstava je kompliciraniji i birokratski složeniji. (Vukičević, Milan, Financije poduzeća: Golden Marketing, Zagreb 2006, (str.220-226))

Troškovi:

- viša nominalna kamatna stopa u odnosu na kratkoročno i srednjoročno financiranje
- viša efektivna kamatna stopa
- troškovi analize tržišta
- troškovi investicijskih i drugih elaborata, te ishodenje građevinskih i drugih dozvola
- troškovi hipoteka, te ostali javnobilježnički i odvjetnički troškovi

Dokumentacija:

- izrada investicijskog elaborata
- izračun vrijednosti investicijskog ulaganja – predračun
- arhitektonski i geodetski projekti
- ugovori sa izvođačima radova
- predračuni za opremu
- dokaz o sposobnosti vlastitog učešća
- analiza tržišta

Kako bi se kreditna institucija osigurala, ona ocjenjuje opravdanost ulaganja, također obavlja i kontrolu korištenja sredstava, te postavlja različite uvjete kao što su: zabrana daljnjeg

zaduživanja bez pristanka banke, nadzor nad investicijom i drugo. Prava i obveze subjekata dugoročnog financiranja izuzetno je važno precizno urediti ugovorom. (Martišković, Željko, Financijski Menadžment: Veleučilište u Karlovcu 2017)

Kada govorimo o dugoročnom financiranju u praksi Republike Hrvatske najčešće su to investicijski krediti, hipotekarni krediti, emisija vrijednosnih papira i leasing.

1. Investicijski krediti:

je jedan od najsloženijih bankarskih dugoročnih poslova. Investicijski kredit odobravaju kreditne institucije pravnim i fizičkim osobama za financiranje stalne imovine, razvoja industrije, tehnološkog i proizvodnog unapređenja poslovanja. (<http://www.moj-bankar.hr/Kazalo/I/Investicijski-krediti>, 25.07.2018.) Banka utvrđuje isplativost investicije, izrađuje se investicijski projekt. Investicijski projekt je osnova na temelju kojeg banka utvrđuje i analizira sigurnost investicija. Takve investicije traju više godina, a banka prati razvoj, te da li se ostvaruju prihodi.

2. Hipotekarni kredit:

je dugoročni kredit koji financijske institucije odobravaju pravnim ali i fizičkim osobama. Objekt osiguranja je dugotrajna nepokretna imovina, a hipoteka se ostvaruje uknjižbom na određenu nekretninu npr. katastarsku česticu u korist banke ili zajmodavca. Takav kredit ima obilježja nenamjenskog kredita, a kamatna stopa je nešto niža nego kod ostalih nenamjenskih kredita. Kod nas se hipotekarni krediti odobravaju u visini 50-70 posto od procijenjene vrijednosti nekretnine. (<http://www.moj-bankar.hr/kazalo/h/Hipotekarni-kredit>, 25.07.2018.)

3. Emisija vrijednosnih papira (obveznice, dionice)

Obveznice su nisko rizični dužnički vrijednosni papiri koje mogu emitirati poduzeća, financijske institucije i država. Obveznica je pismena isprava (vrijednosnica) kojom se izdavač obvezuje da će vlasniku isplatiti iznos prema roku i kamati koja je navedena na obveznici. Razlikujemo više vrsta obveznica, a to su : državne, municipalne, hipotekarne, korporacijske, te obveznice financijskih institucija. Obveznica može glasiti na ime, na donosioca, a može se i prenositi nasljeđivanjem i kupovinom. Ako obveznice izdaje država, ona garantira za isplatu uz

prethodno ugovorenu kamatu, a najčešće je to u svrhu financiranja državnog proračuna. Kod poduzeća se izdavanje obveznica pokazalo kao isplativiji i manje rizični način financiranja u odnosu na dionice, te ima niz prednosti:

- Obveznicama se ne mijenja vlasnička struktura, dok se izdavanjem dionica ta struktura mijenja, time se slabi pozicija osnivača
- Kamatna stopa je niža kod obveznica, nego kod financiranja kreditom
- Nema posrednika, pa su niži troškovi
- Procedura ostvarivanja kapitala je jednostavnija kod obveznica nego kod kredita (veliki iznos zajma od više investitora-bez pojedinačnih pregovaranja)
- Svrha obveznica je prikupljanje kapitala, vlasnici obveznica su vjerovnici, dok su vlasnici dionica suvlasnici poduzeća
- Prvenstvo isplate vlasniku obveznice, prije isplate dividendi
- Iz stečajne mase prvenstvo namirenja imaju vlasnici obveznica (Vukičević, Milan, *Financije poduzeća: Golden Marketing, Zagreb 2006, (str. 226))*

Tablica 1: Razgraničenje kreditnog i vlasničkog financiranja

Karakteristika	Kreditni izvori	Dionička glavnica
Kontrola	Odredbe ugovora o obveznicama / kreditnog ugovora	Pravo glasa
Trošak izvora	Kamate	Dividenda
Porezni tretman troška	Kamate su trošak poslovanja i stavka poreznog odbitka	Dividende nisu trošak poslovanja, isplaćuju se iz dobitka nakon obračuna poreza
Posljedica ne plaćanja troška	Bankrot	Nema zakonskih posljedica

Izvor: Vidučić Lj., 2004., *Financijski menadžment*, RRiF, Zagreb

3.2. Kratkoročno financiranje

Kratkoročno financiranje podrazumijeva menadžment obrtnog kapitala pri čemu razlikujemo bruto - kratkotrajnu imovinu i neto obrtni kapital (razlika između kratkotrajne imovine i kratkoročnih obveza poduzeća). Sredstva kratkoročnog financiranja koriste se u kratkom roku, do 12 mjeseci što je prikladno za ulaganje u kratkotrajnu imovinu. Osnovna pitanja na koja treba odgovoriti menadžment obrtnog kapitala su: visina ulaganja u kratkotrajnu imovinu, te kakvi su izvori kratkoročnih izvora financiranja. Da bi poduzeće ostvarilo kontinuitet proizvodnje, realizaciju poslovnih planova i prodaje, odnosno stabilni poslovni ciklus nužno je ulaganje u kratkotrajnu imovinu. Poslovni ciklus je razdoblje između prispjeća zaliha do naplate potraživanja. (Vidučić Lj., Pepur S., Šimić Šarić M., 2018.Financijski menadžment, Rrif, Zagreb, (str. 343-344)

Tijek poslovnog ciklusa:

- Konverzija gotovine u zalihe
- Konverzija zaliha u potraživanja
- Konverzija potraživanja u gotovinu

Tablica 2 Razgraničenje pojma radni kapital

Radni kapital pojam		Radni kapital - menadžment	
Bruto radni kapital	Neto radni kapital	Kratkotrajne imovine	Kratkoročnih obveza
Kratkotrajna imovina	Kratkotrajna imovina-kratkoročne obveze	<ul style="list-style-type: none">▪ Gotovina▪ Utržive vrijednosnice▪ Potraživanja▪ Zalihe	<ul style="list-style-type: none">▪ Spontano financiranje (trgovački krediti, razgraničene plaće i porezi)▪ Osigurani i neosigurani kratkoročni krediti▪ Komercijalni zapisi

Izvor: Vidučić Lj., Pepur S., Šimić Šarić M., 2018.Financijski menadžment, Rrif, Zagreb

Izvori kratkoročnog financiranja

- Spontano financiranje (vremenska razgraničenja i trgovački krediti)
- Osigurano i neosigurano financiranje
- Financiranje emisijom komercijalnih zapisa
- Ostali izvori

Spontano financiranje (vremenska razgraničenja i trgovački krediti)

Vremenska razgraničenja:

Vremenska razgraničenja rezultat su kontinuiteta poslovanja odnosno korištenja resursa na dnevnoj bazi uz plaćanje usluga i podmirivanje obveza kroz određeno vremensko razdoblje. Takav način financiranja bismo mogli nazvati kao beskamatni kredit. Razgraničenja se mijenjaju s razinom poslovanja, te će ih poduzeće iskoristiti kao prvi mogući izvor financiranja u kratkotrajnu imovinu. Razdoblje korištenja razgraničenja ovisi o tržištu rada, ugovorom o kratkoročnom kreditu i zakonima. Najčešća vremenska razgraničenja su plaće i porezi.

Trgovački krediti:

Trgovački kredit je kredit koji odobravaju dobavljači kupcima na način kad isporuče robu uz mogućnost plaćanja unutar određenog razdoblja. Ne radi se o odobravanju kredita ako dobavljač traži plaćanje pri isporuci (cash on delivery) ili prije isporuke (cash before delivery) (Vidučić Lj., Pepur S., Šimić Šarić M., 2018. Financijski menadžment, Rrif, Zagreb, (str. 351))

Ovaj način financiranja karakterističan je način kratkoročnog financiranja u tržišnim gospodarstvima. Temelj ovog kredita je otvoreni račun (ne potpisuje se ugovor o kreditu, već se koristi kredit temeljen na općoj kreditnoj sposobnosti) i upotreba formalnih instrumenata (različiti instrumenti osiguranja kao što je mjenica, zadužnica, trgovački akcept). Financiranje trgovačkim kreditom ima mnoge prednosti pred drugim vrstama kratkoročnih izvora financiranja, prvenstveno fleksibilnost i neformalna procedura odobravanja. Odobravanje trgovačkog kredita ovisi o: općim uvjetima u gospodarstvu, karakteru industrije, karakteru kompanije dobavljača i kupca, ovisi o monetarnoj politici, karakteru proizvoda i dr.

(Vidučić Lj., Pepur S., Šimić Šarić M., 2018. Financijski menadžment, Rrif, Zagreb, (str. 350-352))

Neosigurano i osigurano financiranje:

Neosigurano financiranje:

Neosigurani kratkoročni krediti su krediti koje zajmodavci odobravaju na temelju kreditne sposobnosti zajmoprimca, ali bez osiguranja kredita. To podrazumijeva:

- Krediti na principu tekućeg računa ili kontokorentni kredit: banka odobrava sredstva na žiro račun prema ugovorenom iznosu i roku kako bi se održala tekuća solventnost. Na temelju toga odobrenog kredita klijent može odobravati naloge za plaćanje. Kredit nije isplaćen u gotovom novcu, nego se prema nalogu odobrava na bankovnom računu.
- Kreditna linija: kredit bez pokrića, koji se odobrava na temelju boniteta poduzeća i kreditne sposobnosti. Banka i zajmoprimac određuju maksimalan iznos kredita, kredit se koristi povremeno uz mogućnost jednogodišnjeg obnavljanja.
- Revolving kredit : ovu vrstu kratkoročnog financiranja karakterizira zakonska obveza o produljenju kredita do maksimalno ugovorenog iznosa za određeno razdoblje, kada god to zajmoprimac želi.
- Transakcijski zajam banka odobrava komitentu za financiranje određenog posla, a po završetku i naplati kreće otplata kredita. (Vidučić Lj., Pepur S., Šimić Šarić M., 2018. Financijski menadžment, Rrif, Zagreb, (str. 353-354))

Osigurano financiranje:

Osigurani kratkoročni krediti najčešće se koriste za financiranje kratkoročnih ulaganja u slučaju povećanih potraživanja od kupaca, sezonskih zaliha, te u slučaju razdoblja neizvjesnosti. Odobravaju se na temelju pokrića, odnosno kolateralu. (Vidučić Lj., Pepur S., Šimić Šarić M., 2018. Financijski menadžment, Rrif, Zagreb, (str. 354-355)) Najčešći osigurani kratkoročni krediti su :

- Kredit na temelju zalogu vrijednosnica:
Kod ovog kredita banka odobrava kredit u određenom omjeru od vrijednosti založenih vrijednosnica. Vrlo je bitno ocijeniti trošak takve transakcije i opravdanost primjene. Vrijednosnice mogu biti kratkoročne kao što su komercijalni

i blagajnički zapisi, depozitni certifikati i dr. i dugoročne kao što su dionice ili obveznice.

- Kredit na temelju zaloga potraživanja

Zajmoprimac dostavlja zajmodavcu raspored potraživanja fakturu potpisani sporazum o osiguranju kredita. Zajmoprimac zadržava vlasništvo nad potraživanjima, a za nenaplaćena potraživanja zajmodavac ima pravo regresa prema zajmoprimcu. Kamatna stopa kod ovakvog financiranja je 2-5% i zbog toga su relativno skup izvor financiranja.

- Faktoring potraživanja

Faktoring potraživanja obuhvaćaju prodaju potraživanja faktoru (banka, specijalizirana faktor podružnica, klasična institucija faktora). Faktor nudi određene usluge klijentu, mogu se ostvariti značajne uštede, ali zbog kamate (2-4%) faktoring spada pod skuplje izvore financiranja. Usluge faktoringa su: preuzimanje odgovornosti naplate potraživanja, upravljanje potraživanjima i kreditna funkcija.

- Kredit na temelju zaliha

Odobrava se na temelju kvalitete zaliha. Ovisno o tržištu, no roba standardnih karakteristika, roba koja ima uhodano tržište radi lakše prodaje ima prednost od strane zajmodavca. Zajmodavac donosi odluku o iznosu kredita koji će odobriti na temelju procjene kvalitete zaliha, tržišne cijene, troškova i vremenskog razdoblja potrebnog za unovčenje zaliha. (Vidučić Lj., Pepur S., Šimić Šarić M., 2018. Financijski menadžment, Rrif, Zagreb, (str. 357)) Ovakav kredit može se provoditi na način da zajmoprimac ostaje u posjedu zaliha , ali i da zalihe posjeduje neka treća osoba. Zajmodavcu je zbog toga teško provoditi kontrolu nad zalihama, te su moguće različite prijevare i krađe. Zajmodavci sa oprezom ulaze u ovakve poslove.

Financiranje emisijom komercijalnih zapisa

Emisijom komercijalnih zapisa sredstva mogu ostvariti samo velike tvrtke sa visokom rejtingom. Naročito ako se radi o konvertibilnim valutama na međunarodnom tržištu npr. europsko tržište komercijalnih papira. Komercijalni zapisi emitiraju se na rok od 9 mjeseci.

Banka odobrava kreditnu liniju tvrtki pa su zbog eliminiranja rizika tvrtke u mogućnosti neplaćanja kupcima zapisa pribaviti sredstva po stopama nižim od bankarskih kamata za prvoklasne zajmoprimce.

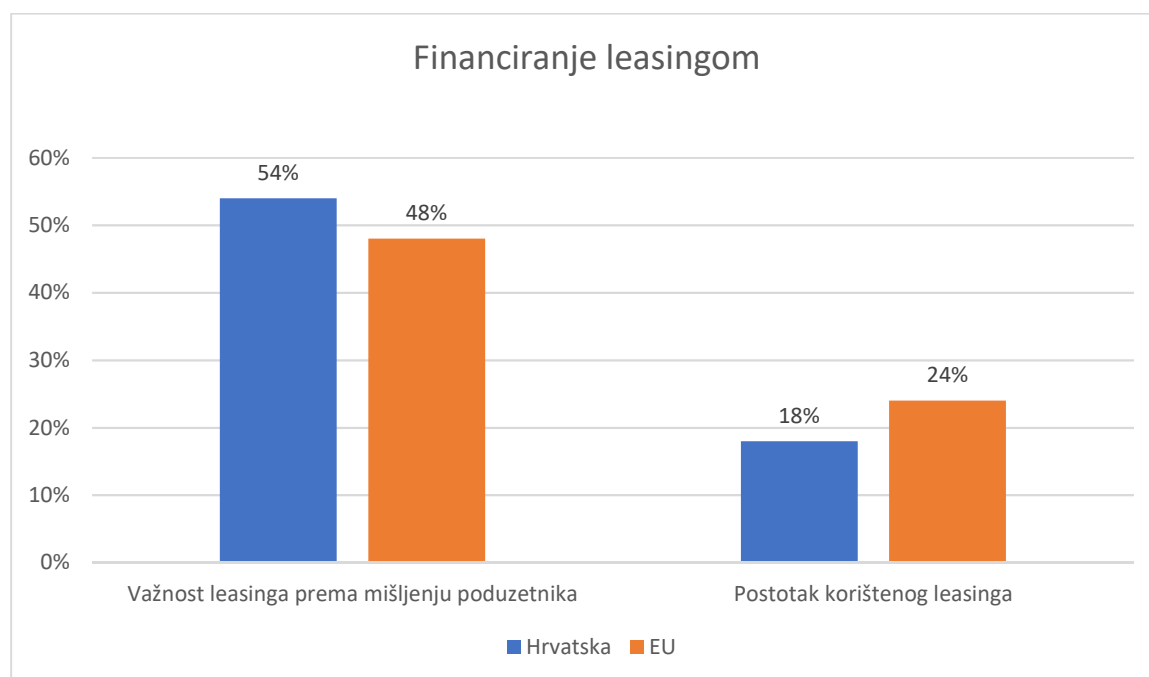
Ostali izvori

Ostali izvori koriste se privremeno, iznimno ili u određenim uvjetima. Tu spadaju sredstva amortizacije koja se kada su raspoloživa na računu mogu koristiti i za dugotrajna ulaganja i za financiranje kratkotrajne imovine. Samo u slučaju da sredstva amortizacije nisu potrebna za otplatu glavnice kredita. Također tu su i rezerve (pričuve), te predstavljaju trajni izvor kapitala. Ovdje spadaju još i ostala sredstva dugoročnih rezerviranja za buduće rizike i troškove do trenutka upotrebe. (Vidučić Lj., Pepur S., Šimić Šarić M., 2018. Financijski menadžment, Rrif, Zagreb, (str. 359))

3.3. Leasing

Leasing je sve pristupačniji i moderniji način financiranja nabave pokretne i ne pokretne imovine trajne vrijednost, sa svrhom ostvarivanja budućih prihoda i koristi, a ne ostvarivanja vlasništva koje predstavlja trošak. U odnosu na financiranje kreditom koji je povoljniji za fizičke osobe, leasing je mnogo jednostavniji i fleksibilniji za poduzeća. Osnovna karakteristika ovog financijskog instrumenta je određena vrsta kupoprodaje kod financijskog leasinga i najam kod operativnog leasinga.

Grafikon 1 Važnost financiranja leasingom i stvarno korištenje leasinga RH - EU

Izvor: Knežević, M. Has: Financiranje malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj i usporedba s Europskom unijom

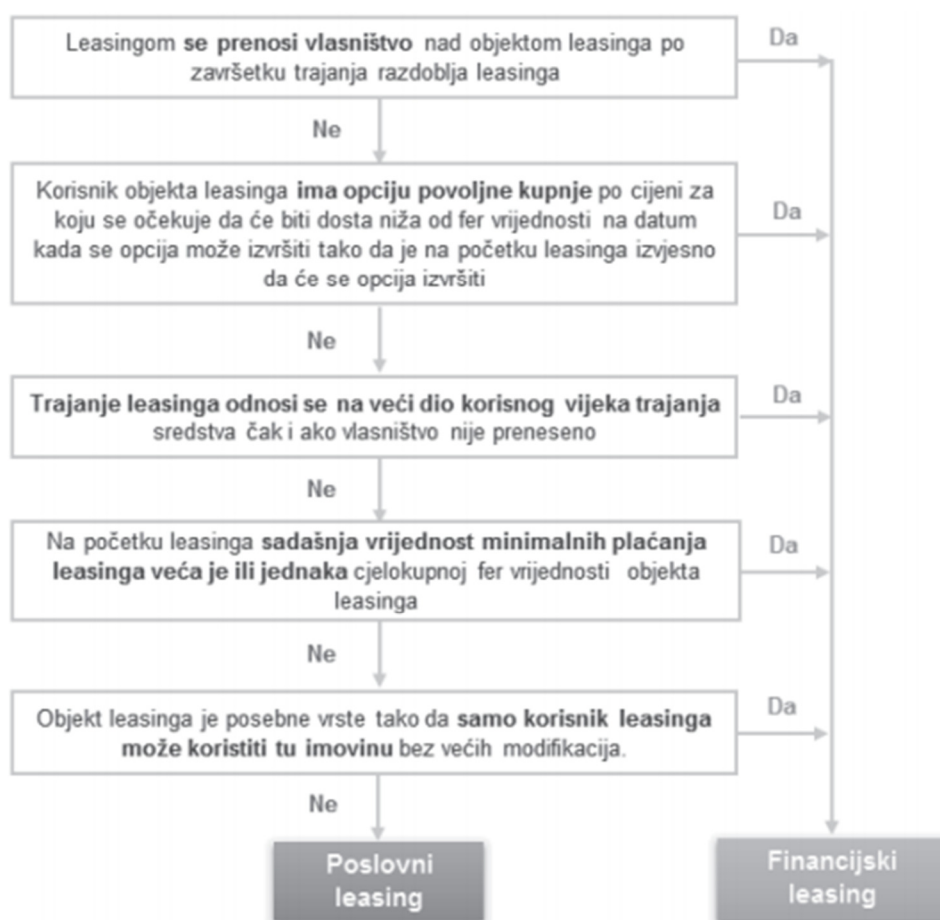
S obzirom na sadržaj i obilježje posla razlikujemo financijski i operativni leasing.

3.3.1. Financijski leasing

Financijski leasing je pravni posao u kojem primatelj leasinga u razdoblju korištenja objekta leasinga plaća davatelju leasinga naknadu koja uzima u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga, snosi troškove amortizacije tog objekta leasinga i opcijom kupnje može steći pravo vlasništva nad tim objektom leasinga po određenoj cijeni koja je u trenutku izvršenja te opcije manja od stvarne vrijednosti objekta leasinga u tom trenutku, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu leasinga većim dijelom prenose se na primatelja leasinga. (<https://narodne-novine.nn.hr>, 20.7.2018.)

3.3.2. Operativni leasing

Operativni leasing obuhvaća pravni posao u kojem primatelj leasinga u razdoblju korištenja objekta leasinga plaća davatelju leasinga određenu naknadu koja ne mora uzimati u obzir cjelokupnu vrijednost objekta leasinga, davatelj leasinga snosi troškove amortizacije tog objekta leasinga i primatelj leasinga nema ugovorenu opciju kupnje, a rizici i koristi povezani s vlasništvom na objektu leasinga većim dijelom ostaju na davatelju leasinga, odnosno ne prenose se na primatelja leasinga. (<https://narodne-novine.nn.hr>, 20.07.2018.)

Slika 2 Shema razlike između financijskog i operativnog leasinga

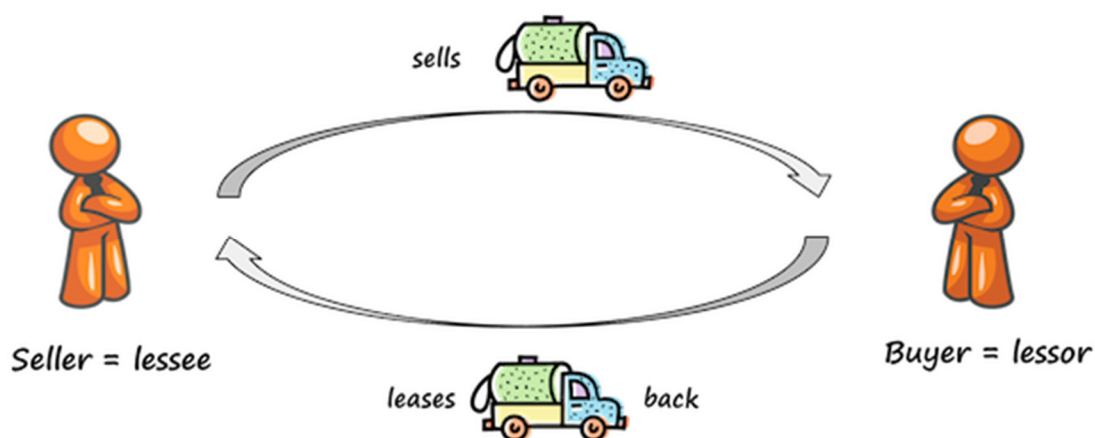
Izvor: S.S Mališ i I. Kalčiček, Utjecaj modela financijskog izvještavanja na sigurnost i uspješnost poslovanja najmoprimca i leasing društava, Pregledni rad

S obzirom na položaj i broj subjekta razlikujemo izravni, neizravni i povratni (sale and lease back) leasing:

Izravni leasing: podrazumijeva pravni posao između proizvođača odnosno davatelja lizinga i korisnika predmeta leasinga.

Neizravni leasing: podrazumijeva prvenstveno ugovaranje trajanja leasinga za vrijeme kojega ga ugovoreni subjekti ne mogu otkazati , a korisnik leasinga za vrijeme trajanja ugovora davatelju leasinga isplaćuje punu cijenu predmeta leasinga što uključuje troškove održavanja i zastarjelost predmeta.

Povratni leasing: podrazumijeva pravni posao između primatelja leasinga i davatelja leasinga u kojem primatelj leasinga u ovom slučaju kao dobavljač prodaje određenu imovinu ili opremu davatelju leasinga a on povratno primatelju leasinga predaju imovinu na korištenje, uz obveznu naknadu (<https://narodne-novine.nn.hr> 04.08.2018.)

Slika 3 Shema povratnog leasinga

Izvor: <https://www.ifrsbox.com>

Prema čl. 52. Zakona o leasingu ugovor o leasingu obvezno mora sadržavati sljedeće podatke:

1. naziv - ugovor o operativnom leasingu ili ugovor o financijskom leasingu
2. datum sklapanja ugovora o leasingu
3. tvrtku i sjedište davatelja leasinga
4. tvrtku i sjedište, odnosno ime, prezime i adresu primatelja leasinga
5. tvrtku i sjedište, odnosno ime, prezime i adresu dobavljača objekta leasinga
6. detaljno određenje objekta leasinga
7. vrijednost objekta leasinga
8. ukupni iznos naknada (zbroj iznosa pojedinih naknada)
9. iznos pojedine naknade
10. vrijeme trajanja ugovora
11. razloge i uvjete prijevremenog prestanka ugovora.

Ugovor o financijskom leasingu mora sadržavati i:

1. iznos učešća u ukupnoj vrijednosti objekta leasinga
2. iznos, broj i rokove plaćanja pojedinih rata (otplatna tablica)
3. nominalnu kamatnu stopu i efektivnu kamatnu stopu.

Ugovor o operativnom leasingu osim obveznih podataka mora sadržavati i sljedeće odredbe:

1. iznos, broj i rokove plaćanja pojedinih obroka
2. ostatak vrijednosti objekta leasinga

3.3.3. Prednosti i nedostaci leasinga

Svako poduzeće ovisno o vlastitim interesima i mogućnostima odabire vrste leasinga kako bi opremilo svoje poslovanje. I operativni i financijski leasing imaju svoje prednosti koje poduzeće može iskoristiti, ali i nedostatke.

Prednosti leasinga jesu :

1. Nema jednokratnog gotovinskog plaćanja iz vlastitih izvora ili kredita, posebno u slučaju otežanog samofinanciranja i kreditne nesposobnosti.
2. Naknadu za leasing korisnik plaća sredstvima ostvarenim korištenjem zakupljene imovine što ulazi u trošak poslovanja. Nema formirane akumulacije, a ostvaruje se dobit koja omogućuje nove investicije te rješavanje nelikvidnosti i nesolvetnosti.
3. Leasingom se ubrzava fluktuidnost pribavljanja i otuđivanja trajne imovine bitne za održavanje poslovanja.
4. U leasingu se oprema vremenski uzima samo na onoliko koliko je to potrebno, prema tome smanjuju se fiksni troškovi, povećava se efikasnost i konkurentna sposobnost, omogućuje se veća troškovna i proizvodna elastičnost. Umanjuje se rizik kupnje zastarjele imovine, koju je jednostavnije i isplativije vratiti nego prodati.
5. Leasingom se potiče davatelja leasinga da obračunava amortizaciju prema kriteriju ekonomskog zastarijevanja što dovodi do brže zamjene opreme koja je predmet leasinga.
6. Neovisno o inflaciji obroci leasinga ugovoreni između subjekata na određeno vrijeme se ne mijenjaju.
7. Prednost pri kupnji opreme u leasingu.

Nedostaci leasinga:

1. U načelu je skuplji nego kupnje imovine iz vlastitih sredstava.
2. Kod financijskog leasinga, u slučaju problema u prodaji i naplati proizvoda obroci se moraju platiti, a imovina se ne može vratiti.
3. Nepovoljno djelovanje na tehničko – tehnološki napredak ako davatelj smanjuje cijenu zakupa te navodi korisnika da se služi zastarjelom opremom.
4. Iznenadni prekid ugovora o leasingu nakon isteka roka zakupa
5. Ako bitne stavke kao što su odredbe o rokovima, ratama, troškovima i dr. nisu dogovorene postoji mogućnost nastanka štete i gubitaka. Vukičević, Milan, Financije poduzeća: Golden Marketing, Zagreb 2006, (str. 253-254))

4. UNUTARNJI IZVORI FINANCIRANJA

4.1. Vlasnička ulaganja

Vlasnička ulaganja su prvi i najvažniji izvor financiranja poduzeća. To je situacija kada fizička ili pravna osoba u društvo unosi vlastitu imovinu. Uplaćuje se u novcu, pravima (licence, patenti, vrijednosni papiri, udjeli) ali i u oblicima dugotrajne imovine (zemljišta, zgrada, postrojenja). Temeljni kapital karakterističan je po tome što ne postoji obveza vraćanja nakon isteka određenog roka i ne postoji obveza plaćanja naknade za njegovo korištenje. Temeljni kapital je najsigurniji i najdugoročniji interni izvor financiranja društva. (Martišković, Željko, Financijski Menadžment: Veleučilište u Karlovcu 2017 (str 28))

Kod osnivanja dioničkog društva emitiraju se dionice u visini temeljnog kapitala, a broj i vrijednost dionica određuju dioničari. Dionice mogu glasiti na ime i na donositelja, a razlikujemo redovne iz kojih dioničari ostvaruju pravo glasa i pravo na dividendu, te povlaštene koje vlasniku ili donositelju daju prednost pred vlasnicima običnih dionica pri ostvarivanju prava koja iz dionica proizlaze. Kod osnivanja društva s ograničenom odgovornošću osnivač stječe udio u vlasništvu razmjerno iznosu uplaćenog temeljnog kapitala. (Martišković, Željko, Financijski Menadžment: Veleučilište u Karlovcu 2017 (str 28 – 29))

4.2. Rezerve

Svako ulaganje u neki poduzetnički poduhvat znači prihvaćanje rizika i nepredvidivih situacija. Rezerve, odnosno pričuve osiguravaju stabilnost poduzeća kada dolazi do nekih nepredvidivih i iznenadnih troškova, ali također osiguravaju spremnost na buduće investicije. Rezerve nastaju iz neto dobiti poslovnog subjekta i usko su vezane za poslovanje poduzeća, a poduzetnik ih ostvaruje realizacijom dionica, (udjela iznad nominalne vrijednosti upisanog kapitala), dodatno uplaćenim kapitalom i dr. sukladno Zakonu o trgovačkim društvima.

Rezerve se koriste za :

1. naknadu ukoliko dođe do smanjenja vrijednosti određene imovine
2. za procijenjene i predviđene buduće obveze
3. namirenje budućeg gubitka.

Dvije su mogućnosti u formiranju rezervi, ili na temelju zakonskih propisa ili na temelju statuta (ili nekog drugog akta) putem kojeg se iskazuje odluka vlasnika. Svaka vrsta rezervi

određuje se u određenom postotku s obzirom na neto dobit. S obzirom na obilježja rezerve dijelimo na

1. javne rezerve: iskazuju se javno u bilanci
2. tajne rezerve: na raznim pozicijama aktive (npr. Zaliha nedovršene proizvodnje)

(Martišković, Željko, Financijski Menadžment: Veleučilište u Karlovcu 2017 (str. 32))

Zakonske rezerve: podrazumijeva dvadeseti dio (5%) ili veći dio dobiti sukladno statutu, a umanjen za iznos gubitaka prethodne godine, dok visina temeljnog kapitala ne dosegne 5% ili neki drugi postotak ovisno kako je to regulirano statutom. S obzirom da propisom nije određeno vrijeme za koje se određeni dio dobiti unosi u zakonske rezerve, obveza podrazumijeva vrijeme dok se ne ostvari zakonom ili statutom (ako je iznos viši od zakonski propisanog) predviđena razina rezervi. Sredstva zakonskih rezervi smatraju se dijelom vlastitog kapitala društva. <https://narodne-novine.nn.hr>, 20.08.2018.

Statutarne rezerve: Nadležni zakon ih ne propisuje, te društvo nije obavezno imati takve rezerve. Postojanje, pitanje stvaranja i korištenja takvih rezervi predviđeno je statutom, a obuhvaća:

1. visinu tih rezervi (u apsolutnom iznosu, dijelom temeljnog kapitala ili ukupnog vlastitog kapitala)
2. dio iznosa neto dobiti, umanjen za iznos korišten za pokriće prenesenog gubitka, iznos unesen u zakonske rezerve i iznos unesen u rezerve za vlastite dionice ako ih društvo ima, koji se u pojedinoj poslovnoj godini namjenjuje za stvaranje statutarne rezervi
3. namjene za koje se mogu koristiti te rezerve

Revalorizacijske rezerve: su dio kapitala koje nastaju ponovnom procjenom imovine iznad troškova nabave (dugotrajne materijalne i nematerijalne imovine)

4.3. Zadržani neto dobitak

Poslovni subjekt na kraju poslovne godine utvrđuje neto dobit ili gubitak, te postoje dvije mogućnosti: isplata vlasnicima i dioničarima, npr. dividende ako se radi o dioničkom društvu, djelomično ili potpuno, ili se zadržava u društvu kao akumulirana ili zadržana dobit. Bruto dobit je razlika ostvarenih prihoda i rashoda, a dobivena razlika umanjena za porez na dobit u kalendarskoj godini predstavlja neto dobit. Zadržani neto dobitak (akumulirana dobit) predstavlja kvalitetan i besplatan izvor financiranja poduzeća koji dovodi do povećanja temeljnog kapitala, rezervi i neto dobiti, osigurava dugoročnu financijsku stabilnost, potencira samostalnost i neovisnost poduzeća o vanjskim izvorima financiranja koji bi mogli značiti dodatne troškove kao što su kamate i druge naknade. Svakako se povećava likvidnost i solventnost, jer raspoloživa sredstva poslovnim subjektima omogućavaju kako podmirenje svih dospjelih obveza, tako i ulaganje u nove poduzetničke ideje i širenje poslovanja. (Martišković, Željko, Financijski Menadžment: Veleučilište u Karlovcu 2017 (str 31-32))

4.4. Dionice

Dionica je vrijednosni papir koji može biti i u elektronskom obliku kojom vlasnik stječe određena prava, te kupnjom dionice dioničar postaje suvlasnik toga dioničkog društva. Na primjer ako poduzeće izda 100.000 dionica, kupac kupi 20.000 dionica, on tada postaje 20 postotni vlasnik dioničkog društva. Dioničar tada ima vlasnički udio u određenom trgovačkom društvu razmjerno broju otkupljenih dionica. Na taj način na skupštini društva stječe pravo upravljanja imovinom, financijskim rezultatom i sudjeluje u ostvarivanju dobiti društva. Jedan od načina osiguranja dugoročnih prihoda za financiranje poduzeća je emisija dionica. Nakon obavljenih pripremnih radnji koje uključuju odluku o vrsti, broju i vrijednostima dionica koje se izdaju, skupština društva raspisuje emisiju dionica. Zbog svoje složenosti i kompleksnosti postupak prodaje i emisije dionica zaštićen je Zakonom o izdavanju i prometu vrijednosnim papirima, a kontrolu obavlja Agencija za vrijednosne papire. Uvidom u Prospekt odnosno javni poziv za upis dionica potencijalni kupci dobivaju sve bitne informacije vezano za kupnju dionica. Sadržaj prospekta zakonom je propisan te osim informacija o dionicama, upisu i uplati, podatke o odgovornim osobama, sadrži i informacije o imovini, kapitalu, obvezama, poslovnim rezultatima i financijskoj situaciji poduzeća čije dionice se raspisuju. Nakon što Komisija odobri prospekt, isti se objavljuje putem jednih dnevnih novina i putem Narodnih novina, kao službenim glasilom Republike Hrvatske. Za istinitost i točnost podataka koje

prospekt sadrži odgovoran je izdavatelj odnosno osobe koje su pisale dokument prospekta. (Vukičević, Milan, Financije poduzeća: Golden Marketing, Zagreb 2006, str. 157-167)

Isprava o dionici sastoji od:

1. plašta dionice

- oznaku da je dionica i njezin nominalni iznos, ako društvo izdaje dionice s nominalnim iznosom
- oznaku roda dionice
- tvrtku i sjedište izdavatelja dionice
- tvrtku, odnosno ime i prezime osobe na koju glasi dionica
- datum izdavanja i broj dionice
- faksimil potpisa statutom ovlaštenih osoba izdavatelja dionice

2. Kuponski arak za naplatu dividendi

- redni broj kupona za naplatu dividende
- broj dionice na koju se kupon odnosi na temelju koje se isplaćuje dividenda
- tvrtku izdavatelja dionice
- faksimil potpisa statutom ovlaštenih osoba izdavatelja dionice

3. Talon je dio dionice kojim imatelj dionice dobiva nove kuponske arke, ako su iskorišteni svi kuponi za naplatu dividendi.

(<https://narodne-novine.nn.hr> 23.08.2018.)

Osobe ovlaštene za poslovanje i trgovanje vrijednosnim papirima su :

- Trgovačka društva – brokeri, agenti, dileri
- Burza vrijednosnih papira
- Uređena javna tržišta
- Banke
- Središnje klirinško depozitno društvo

Kotizacija je uvrštenje dionica na burzu odnosno na tržište vrijednosnih papira. Da bi kotizacija bila pravovaljana trebaju biti zadovoljeni određeni uvjeti: izdani javni poziv-prospekt, pozitivno financijsko poslovanje poduzeća

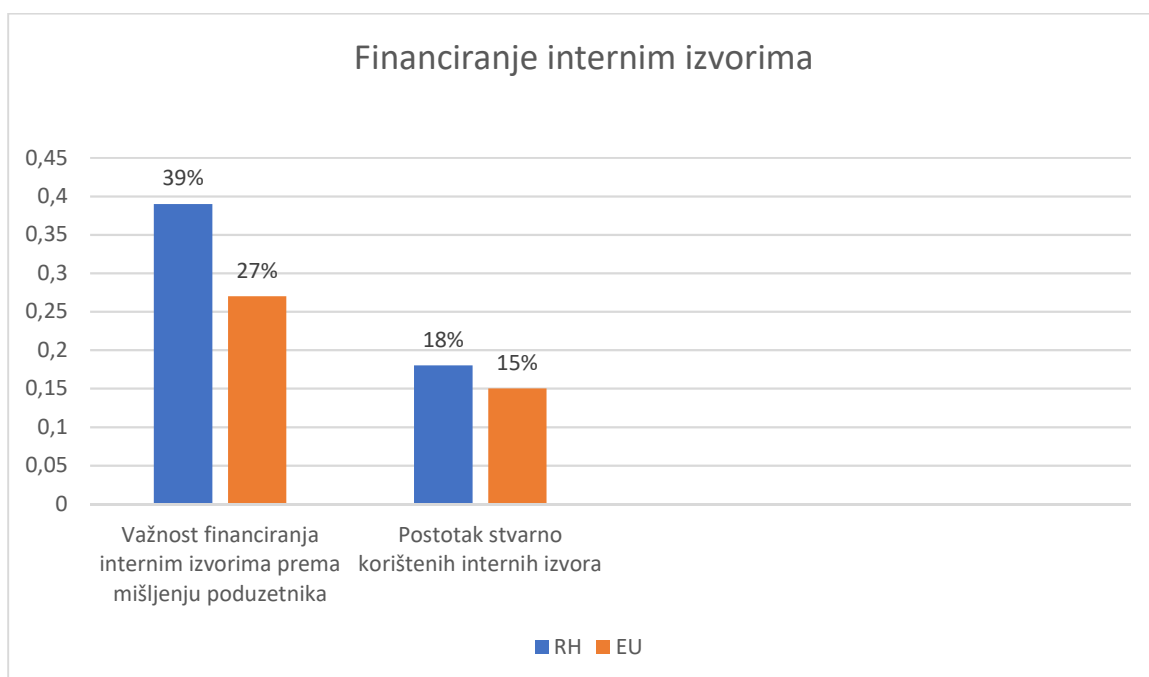
Kada govorimo o dionicama razlikujemo dvije osnovne vrste: Obične i povlaštene dionice. Iz običnih dionica proizlaze sva vlasnička prava: pravo na proporcionalni udio u ostvarenom

rezultatu, pravo na imovinu poduzeća, pravo glasa o pitanjima upravljanja dioničkim društvom, pravo prvokupa, odnosno prvenstva kupnje novoemitiranih dionica proporcionalno broju dionica koje posjeduju, pravo prodaje, limitirana odgovornost, pravo uvida u poslovne knjige, a kod povlaštenih (hibridnih) postoji prvenstvo naplate dividendi i likvidacijske mase u odnosu na obične dionice, vlasnici povlaštenih dionica nemaju pravo glasa, osim u slučaju neisplate dividendi dioničarima kroz određeno vrijeme. (Vukičević, Milan, Financije poduzeća: Golden Marketing, Zagreb 2006, str. 160-161)

Ostale vrste dionica:

- Dionica na ime
- Dionica na donositelja
- Trezorske dionice
- Dividende dionice (isplata dividende u dionicama)
- Bonus dionice
- „A“ dionice
- Blue chip dionice (dionice jakih korporacija i kompanija)
- Špekulativne dionice
- Brzorastuće dionice
- Spororastuće dionice
- Postojane

Grafikon 2 Važnost internih izvora financiranja RH -EU

Izvor: Knežević, M. Has: Financiranje malih i srednjih poduzeća u Republici Hrvatskoj i usporedba s Europskom unijom

5. ZAKLJUČAK

Planiranje osnivanja poduzeća za svaku pravnu ili fizičku osobu znači neizvjesnost i pristanak na određenu dozu rizika. Prihvatanjem tog rizika prva zadaća koja slijedi je osnivanje trgovačkog društva. Najčešći oblik trgovačkog društva u Republici Hrvatskoj je društvo sa ograničenom odgovornošću, dok se drugi oblici osnivaju u nešto manjem broju. Ono što usporava i otežava osnivanje svakako su birokracija i izvori financiranja, bilo kod osnivanja mikro, malog, srednjeg ili velikog poduzetništva. Nacionalna ekonomija različitim mjerama i natjecajima potiče razvoj poduzetništva i gospodarstva, no bez obzira na to, financiranje pothvata je i dalje ključni problem. Rješenje problema financija moglo bi biti u različitim oblicima kratkoročnog i dugoročnog financiranja, no problem su visoke bankarske naknade, visoke kamatne stope, široki spektar dokumentacije, dugotrajne i skupe obrade kreditnih zahtjeva, te drugi postupci koji prethode odobravanju jednog kratkoročnog ili dugoročnog kredita. Ipak mogli bismo zaključiti da su financiranje kreditom i leasingom najčešći oblici financiranja poslovanja. Unutarnji izvori financiranja kao što su vlasnička ulaganja, rezerve zadržani neto dobitak, izdavanje dionica i drugi, su jeftiniji izvori financiranja, ali nema svako poduzeće dovoljno sredstava za velike poduhvate.

Marija Tukša

6. LITERATURA

KNJIGE

1. J. Gleđa, M. Lang Perica, I. Marijanovć, V. Pauš, B. Stanković, V. Štefica, L. Švaljek , Vodić za mala i srednja trgovačka društva, Zagreb 2003
2. J. Barbić; Društva kapitala, Organizator, Zagreb 2013
3. Vukičević, M., Financije poduzeća: Golden Marketing, Zagreb 2006
4. Martišković, Ž., Financijski Menadžment: Veleučilište u Karlovcu 2017
5. Vidučić Lj., Pepur S., Šimić Šarić M., 2018. Financijski menadžment, Rif, Zagreb

INTERNET IZVORI

<https://www.zakon.hr> (24.07.2018)

<https://www.zakon.hr>, (23.07.2018)

<https://narodne-novine.nn.hr>, 20.08.2018

<http://infos.hok.hr>, 20.08.2018.

<http://www.moj-bankar.hr>, 25.07.2018.

<https://narodne-novine.nn.hr>, 04.08.2018.

Popis slika:

Slika 1: Gospodarstvo Republike Hrvatske / Europske unije	10
Slika 2: Shema razlike između financijskog i operativnog leasinga	23
Slika 3: Shema povratnog leasinga	24

Popis tablica:

Tablica 1: Razgraničenje kreditnog i vlasničkog financiranja	16
Tablica 2: Razgraničenje pojma radni kapital	17
Grafikon 1: Važnost financiranja leasingom i stvarno korištenje leasinga RH - EU	22
Grafikon 2: Važnost internih izvora financiranja RH -EU	32

